

Chov prasat se po propadu stabilizoval

Nad současným stavem chovů prasat a jeho budoucností se v následujícím rozhovoru zamýšlí ředitel Svazu chovatelů prasat Čech a Moravy Ing. Jan Stibal. Věnuje se vývoji stavu prasnic, kvalitě českého vepřového masa, soběstačnosti v produkci, zda bude čím zvířata krmit i vlivu pandemie na cenu, spotřebu a zaměstnanost v tomto oboru.

Ing. Jan Stibal,
ředitel Svazu
chovatelů prasat
Čech a Moravy.

• **Jak hodnotíte současný stav chovů prasat v České republice? Kam by se měl ubírat v dalších letech?** Momentálně bych řekl, že se chov prasat po dlouhém propadu stabilizoval. Od vstupu do Evropské unie až do roku 2014 stavy poměrně rychle a permanentně klesaly. Od roku 2014 se situace zlepšila alespoň natolik, že počty zvířat zůstávají na stejné úrovni. Přesto jsme dnes v situaci, kdy přibližně 50 % masa, které spotřebujeme, pochází z dovozu. To jasně ukazuje cestu, kterou je třeba jít: musíme výrazně zapracovat na propagaci tuzemského vepřového masa – a když o tom tak přemýšlím, tak asi celého zemědělství. Samozřejmě zároveň s tím je potřeba hledat cestu, jak se vyrovnat s rostoucím tlakem na welfare a životní prostředí. To budou hlavní hnací síly v příštích letech.

• **Proč stavy prasat v České republice od vstupu do Evropské unie tak razantně poklesly? Také se snižuje výroba jatečných prasat...** Na jedné straně je potřeba poctivě přiznat, že v okamžiku vstupu do EU nebyli naši chovatelé konkurenceschopní. Obzvláště to platí o reprodukční fázi, kde byly v produkci selat na prasnici a rok ob-

rovské rozdily. Tento rozdíl se však díky změnám v technologiích, krmivech i genetice podařilo rychle překlenout a již řadu let dosahují naši chovatelé obdobných výsledků jako jejich kolegové ze zbytku Evropské unie.

Druhým problémem, který se na rozdíl od prvního nepodařilo až do dneška překlenout, jsou ceny, za něž se vepřové z některých zemí dovážejí. Jsou období, kdy se na náš trh importuje maso, které je až o třetinu levnější a přitom prasata, z nichž se vyrábí, jsou vykupována za velmi podobné ceny, jako jsou ty naše. Na volném trhu by k něčemu takovému asi docházet nemělo, ale je to, bohužel, běžná realita.

• **Jak se vyvíjejí stavy prasnic a narozených selat na prasnici? Aktivisté napadají současná pravidla pro ustájení prasnic, dovolují týráni prasnic?** Stavy prasnic se vyvíjejí téměř shodně se stavy prasat celkem. Došlo tedy k obrovskému propadu. Dnes máme v podstatě třetinu prasnic, než jsme měli před vstupem do Evropské unie. Naštěstí je část tohoto propadu kompenzována rostoucí užitkovostí prasnic. V roce 2000 jsme měli ve

stáji 271 tisíc prasnic s užitkovostí 17,8 selete na prasnici a rok. V loňském roce to bylo jen 90 tisíc prasnic, ale jejich produkce se zvedla na 28,9 odchovaného selete na prasnici a rok. To ve výsled-

ku znamená, že ačkoli prasnic byla téměř přesně třetina, výroba selat klesla »jen« o polovinu. V posledních třech letech dokonce produkce selat roste, i když stavy prasnic stagnují.

• **Ovlivnila pandemie koronaviru chovatele prasat, cenu vepřového, spotřebu a zaměstnanost v tomto oboru?** Samozřejmě ovlivnila, tak jako celou společnost. Velký nápor představoval koronavirus především pro personál chovů. Na velké většině z nich byla totiž zavedena opatření, kterými se management snažil bránit tomu, aby na celý chov naráz byla uvalena karanténa. To však zároveň výrazně komplikovalo život ošetřovatelům. Takže ten hlavní, kdo nesl tíhu, byli právě oni. Pokud jde o ekonomický dopad, pak se ukázalo, jak je dnešní systém celosvětového obchodu zranitelný. V jeden okamžik se prakticky zastavil mezinárodní obchod proto, že kvůli karanténě nebyly v Číně vykládány mrazicí kontejnery. V čínských přístavech se jich nahromadily tisíce a zbytek světa nemohl obchodovat zkrátka »jen« proto, že nebylo do čeho naklá-

dat. To vedlo ve výsledku k propadu ceny v Evropě.

Jinak v Evropě neměla pandemie covid-19 tak dramatické důsledky jako v USA. Tam byla zavřena řada jatek, jejichž zaměstnanci se dostali do karantény a přerůstající prasata tak neměl kdo zabíjet a zpracovávat. Chovatelé tak museli utrácet zvířata přímo na farmách a kadavry likvidovat. Odhaduje se, že takhle bylo zabito 5 – 10 milionů zvířat.

• **Budou mít chovatelé prasat dostatek krmiva? V Evropské unii má produkce krmiv pro hospodářská zvířata obecně poklesnout o tři až šest procent...**

V tomto směru má Česko díky dlouhodobému negativnímu vývoji ve stavech hospodářských zvířat výhodnější postavení. Každoročně exportujeme poměrně velký objem obiloviny, takže by objem krmiv pro monogastry neměl být nijak ohrožen. Jinou otázkou ale může být jejich cena. Ta je tvořena na celosvětovém trhu, a pokud bude stoupat, nevyhne se růst ceny ani nám.

• **Ceny za potraviny v době pandemie vylétly vzhůru, jak se vyvíjí cena krmiv?**

Ty nebyly koronavirovou krizí nijak zásadně ovlivněny. Alespoň doposud. Pokud by byl dlouhodoběji přerušen mezinárodní obchod, mohlo by to mít nepříznivé důsledky, ale v tomto okamžiku ceny krmiv více podléhají běžným okolnostem než pandemii.

• **Vyhodnoťte, prosím, soběstačnost České republiky ve výrobě vepřového masa. Můžeme být někdy plně soběstační a je to vůbec žádoucí v době, kdy máme společný trh Evropské unie? Jaký je váš názor na to, že Agrární komora ČR požaduje soběstačnost zvýšit na 80 procent?**

V této otázce jsme s Agrární komorou ČR naprosto zajedno. Je to otázka spíše potravinové bezpečnosti než soběstačnosti. Podle mého názoru jsou potraviny tím nejstrategičtějším, co každá země produkuje. Bez většiny věcí se obejdeme (i když s velkými problémy), ale bez potravin ne. Každá země by si tedy měla udržovat určité procento soběstačnosti, aby dokázala uspokojit základní potřeby vlastních občanů.

Tím vůbec nezpochybňuji volný trh, ale všichni jsme v posledních měsících byli svědky toho, jak zaběhlé systémy mohou během několika dnů zkolabovat. A přesto musí lidé dál jíst. A každé zvýše-

V posledních třech letech produkce selat roste, i když stavy prasnic stagnují.

ní produkce v zemědělství zabere mnoho času.

Pokud se vrátím k otázce – samozřejmě můžeme být soběstační. V minulosti jsme bývali a není jediný důvod, proč bychom nyní být nemohli.

• **Se soběstačností souvisí i dovozy vepřového masa, které ji údajně snižují. Jsou nějaké dovozy problematické?**

Už jsem říkal, že soběstačnost České republiky je zhruba na úrovni 50 % a jedním z hlavních důvodů tohoto stavu jsou levné dovozy. Pravděpodobně je to spojeno s nadvýrobou vepřového masa v Evropské unii. Současný stav je takový, že každoročně musí Evropa vyvézt 20 % výroby. Česká republika (i ostatní země střední a východní Evropy) jsou tak zřejmě jakýmsi pojistným ventilem, kam se vyváží maso v okamžiku, kdy se ho nepodaří exportovat mimo Evropskou unii. Odpovídalo by to tomu, že se toto neobvykle levné maso objevuje právě v obdobích, kdy má EU problémy s exportem.

Z dlouhodobého pohledu se musíme připravit na to, že Čína, která momentálně odebírá obrovská množství vepřového masa, zvláště epidemii afrického moru prasat a zmodernizuje celé odvětví chovu prasat. Jejich hlad po importu se sníží, a to povede k výrazně větší konkurenci na světových trzích. Dá se očekávat, že potom bude napětí na trhu EU mnohem větší a stejně tak i tlak levných dovozů.

• **Říká se, že české vepřové maso je kvalitnější, v čem spočívají jeho přednosti?**

Samozřejmě tou největší předností je čerstvost. Maso se nemusí mrazit a putovat stovky nebo tisí-

ce kilometrů napříč Evropou. Během pár hodin je na pultech obchodu. To ale není jediná devisa, kterou se naše maso může pochlubit. S dlouhými převozy samozřejmě souvisí uhlíková stopa – tedy to, jakým způsobem se celý produkční řetězec výrobku podepisuje na životním prostředí.

Navíc se naši chovatelé mohou pochlubit tím, že v užívání antibiotik patříme mezi země s poměrně nízkou spotřebou. Prakticky všechny země, ze kterých se k nám maso dováží, mají v přepočtu na kus výrazně vyšší objemy užívaných antibiotik. A vše jen dokresluje náš velmi přísný státní dozor. Především díky němu se České republice vyhnuly všechny potravinové skandály. Takže pokud to shrnu, je naše maso čerstvé, šetrné k životnímu prostředí a bezpečné.

• **Mají členové Svazu chovatelů prasat dostatek pracovníků? V jakých sektorech činnosti chybí? Na kvalifikované dělnické práce, nebo také na pozice středoškolské a vysokoškolské?**

Bohužel je potřeba říci, že lidé chybějí prakticky na všechny pozice. Ať už jde o pozice ošetřovatelů, nebo zootechniků. Souvisí to s vnímáním celého zemědělství jako zastaralého sektoru s extrémně nízkými mzdami. Přinejmenším v chovu prasat to už dnes není pravda. Jde o velmi dynamický a rychle se měnící sektor, kde je automatizace a často i robotizace velmi často využívaným prostředkem zefektivňování práce.

Tím se vracím obeloukem k první otázce. Systematická práce na image zemědělství by pomohla nejen prosazování na tuzemském trhu, ale také při hledání zaměstnanců. A s tím souvisí i otázka středního

školsství. Svaz se snaží aktivně spolupracovat se středními odbornými školami a zvyšovat úroveň jejich výuky. V minulém roce jsme uspořádali celodenní seminář pro učitele odborných předmětů, který jim představil všechny nové trendy v chovu tak, aby je mohli zapojit do výuky.

• **Kolik procent sektoru chovu prasat zahrnují členové svazu? V čem spočívá přínos pro chovatele ze členství?**

Naši členové dodávají přibližně dvě třetiny z celkové výroby vepřového masa u nás, takže se dá říci, že většina chovů je členy našeho svazu. My pro ně poskytujeme servis v oblasti dotací, nové legislativy, jednání se státními institucemi a podobně. Velkým nešvarem u všech podobných organizací ale je, že v výhod, které se podaří svazu vyjednat, využívají velmi často i nečlenové, protože se snažíme zlepšovat podmínky pro všechny chovatele prasat.

• **Je v České republice prostor pro růst živočišné výroby, respektive pro růst chovu prasat? S tím zřejmě souvisí spotřeba vepřového masa...**

Tady bych si dovolil nesouhlasit. Výroba vepřového masa u nás není přímo spojená s jeho spotřebou. Spíše se schopností přesvědčit spotřebitele, aby kupovali tuzemské maso. Dobře je to patrné z toho, že spotřeba u nás je velmi stabilní a dlouhou dobu se pohybuje okolo 41 kilogramů na osobu a rok. Přitom domácí výroba pod tlakem levných dovozů dlouhodobě klesala. Pokud se tedy podaří přesvědčit spotřebitele, aby nakupovali české maso, pak je tu pro zvyšování stavů velký prostor.

Eva KOŘÍNKOVÁ SEIFERTOVÁ
Foto SCHPČM

Užitkovost prasnic roste. V loňském roce se zvedla na 28,9 odchovaného selete na prasnici a rok.

